

Cum pină la spectacol mai sînt cîteva ceasuri, sau chiar o zi-două, mai ascultîi un actor, un secretar literar, un director de teatru, uneori chiar un critic dramatic „local”, care, cu toții — deși n-au văzut spectacolul (acesta producîndu-se, după cum se știe, în prezența publicului, nu în absența lui) — țin să te prevină (nici nu s-ar gîndi, Doamne ferește, să te influențeze!) că ei își dau totuși seama cînd e vorba de un eșec, chiar dacă e al teatrului lor. E regretabil doar că te-au invitat la așa ceva și te-au pus pe drumuri pe țerul ăsta (pe arșița asta), făcîndu-te să te deplasezi degeaba la 700 de km (în București — numai pînă-n centru). Pentru că, ai să vezi, de data asta chiar n-ai ce să vezi!

Unde sînt modesta invidie și geloasa birfă de altădată? Cînd le-a luat locul această pseudocronică de dinaintea premierei, care îmbrățișează cu cinică voluptate toate compartimentele spectacolului, fără a uita să ia în tîrbacă și persoana dramaturgului, și opțiunea teatrului pentru o piesă sau alta, în funcție, evident, doar de interesele directorului, care ar explica nu numai repertoriul actualei stagiuni, ci și repertoriul de perspectivă? Mai poate fi vorba de vreo legătură între onestitatea informației din avancronică — neutră din punctul de vedere al valorii viitoare a reprezentăției — și această pseudocronică, vădit denigratoare, care are în vedere tocmai valoarea actului scenic?

Că această „obiectivă” și atît de evident „dezinteresată” pseudocronică orală (dar, atenție, în toată puterea cuvîntului!), mizînd psihologic pe faptul că nu pot fi suspecți cei „neimplicați direct” în spectacol, ajunge sau nu la urechea criticului, ori că el își pleacă sau nu urechea la tot ce aude, este,

pină la urmă, mai puțin important, criticii nefiînd totuși printre ființele cele mai ușor influențabile! Cum nu sînt, în general, atît de ușor influențabili nici factorii de decizie, căroră declanșatorii struțocămilei speră să le poată oferi un argument în plus, chiar prin viitoarea cronică „obiectivă”, a unui om „din afară”!

Mult mai grav este faptul că și atunci cînd nu reușește să-și realizeze scopul ei principal — acela de a determina o redistribuire a „funcțiilor” și a „puterii” într-un teatru — pseudocronica de dinaintea spectacolului poate face adevărate ravagii printre actori,

CRONICA CRONICII TEATRALE

Struțocămila sau cronica de dinaintea premierei (II)

dăunînd profund evoluției firești a artei lor interpretative. Căci, pregătită din timp și declanșată uneori chiar înaintea primei lecturi la masă, struțocămila ajunge întotdeauna la urechile actorilor din distribuție. Derutați de atîta dezinteresată bunăvoință colegială, repetată pe diverse tonuri și din diverse părți, unii dintre ei chiar nu mai știu ce să creadă, revin la ceea ce au făcut mai de mult și s-a „verificat” la public, fără să mai țină cont de indicațiile regizorului, de stilul montării și de întregul spectacolului! Pînă și cei care de bine-de rău rezistă atacurilor struțocămilei, nu mai au totuși deplină încredere în ceea ce fac, ajungînd să fie apoi sinceri (mirați dacă spectacolul are un „neașteptat” succes,

chiar în „cheia” regizorală propusă, iar ei sînt felicități nu numai de rude, ci și de critici, după premieră!

Acțiunea struțocămilei poate fi însă atît de puternică și de nocivă pentru soarta viitoarei reprezentății, incît — sub ochii nedumeriți ai regizorului, care asistă la degradarea vertiginoasă a muncii sale — însăși premiera să se transforme într-o paradoxală demonstrație a faptului că, pînă la urmă, tot struțocămila a fost „sinceră” și a avut „dreptate”!

Puține spectacole au șansa ca publicul să priceapă din prima clipă ce-a vrut regizorul, să fie cucerit de noutatea și forța concepției regizorale, astfel incît inșiși spectatorii să fie cei care, prin reacțiile lor, să-i oblige, aproape, pe actori să revină pe făgașul stabilit al reprezentăției, recăpătîndu-și încrederea în regizorul lor și în ei înșiși! De cele mai multe ori însă nu se întîmplă așa, publicul fiind tentat să reacționeze mai ușor la lucrurile știute, cu care l-au „obișnuit” actorii lui preferați, chiar dacă pînă la sfîrșitul reprezentăției și, mai ales, după aceea, va constata că e totuși cam dezamăgit. O dezamăgire care va fi și a actorilor, fiecare explicîndu-și-o în fel și chip (cel mai adesea punînd-o pe seama regizorului și a autorului dramatic), dar uitînd cu toții de struțocămilă, care, nu-i așa, acum nici nu li se mai pare struțocămilă, de vreme ce... a avut dreptate!

Armă predilectă a decurajării morale, invențînd climatul căutărilor creatoare ale artiștilor autentici, această struțocămilă sau pseudocronică de dinaintea premierei poate afecta, la un moment dat, deosebit de grav un om, un spectacol și un teatru. Să sperăm însă că un om prevenit face cît doi!

MYOSOTIS